

INDÍBIL I LA ROMANITZACIÓ

*Els germans
Indíbil i Mandoni*

*Dibuix de
R. Giralt Miracle*

Els catalans estudiosos accepten, en general, la romanització de les nostres terres com un fet providencial, i en canten tothora les seves virtuts amb un reposat i tradicional orgull.

Naturalment, no arriben a justificar els procediments de dominació que empraren els romans ni tampoc l'únic afany que existí en ells, que era l'explotació de les terres i el vassallatge de llurs habitants. S'aturen a considerar només la darrera època d'aquells cinc-cents anys de dependència, que Abadal allarga fins prop de set-cents perquè continuà encara "la supervivència romanística, governats pels gots", i s'hi adormen com al damunt d'un coixí de plomes.

No ignorem que és, aquest, un fet transcen-

dental i que no es poden emetre judicis a la lleugera, perquè tot seguit s'hi involucra l'aportació per part dels romans de la cultura, la llengua i la religió (que seguiren aquella via), i la més petita crítica porta com a conseqüència la repulsió d'aquests benifets.

Vulguem o no vulguem, el nostre país fou romanitzat i avui formem part de la gran família llatina. ¿Com podríem condemnar la tragèdia que Roma sembrà a Ibèria d'ençà de la seva arribada a Empòrion l'any 218 a. C., fins que la conquesta s'estabilitzà en temps d'August? Hispània, o millor dit les Hispànies, foren la primera província romana on començà la guerra d'expansió, i la darrera que fou dominada.

Si condemnéssim la romanització de les nostres terres ens semblaria que caiem en un buit, perquè no podríem aportar una altra cultura, una altra llengua i una altra religió per a comparar-les amb les que posseïm i vantar-ne les excel·lències. Hem de pensar, doncs, que els fets són molt tossuts i dir, amb senzillesa, que les coses s'esdevingueren d'aquesta manera i no pas d'una altra.

Ni ens cap, tampoc, la possibilitat de creure que els pobles segueixen sempre un ritme progressiu i que la vida dels ibers hauria pogut, també, evolucionar i arribar a un alt grau de civilització sense la presència dels exèrcits romans. No creiem, per exemple, que Suècia, on els romans no arribaren, visqui avui, encara, en plena barbàrie. A fi de comptes, Roma no inventà la cultura sinó que més aviat s'aprofità de la grega, destruint-la primer. Això, sense parlar de les civilitzacions anteriors, de la fenícia i d'altres.

Montesquieu ens diu que "Roma vivia en una guerra eterna i sempre violenta", i nosaltres vam caure a les seves mans.

Però el nostre propòsit no era pas de parlar de Roma, sinó d'Indíbil i Mandoni. Aquests dos personatges, que obren la nostra història, són tractats ben sovint amb commiseració, si no amb menyspreu per aquests mateixos que no estalvien els elogis per a l'ocupació romana. Se'ls titlla de rebels, de caps de grup, de règuls, i rarament se'ls dóna cap importància ni categoria. No ocorre el mateix, a França, amb Vercingetorix, que els seguí 185 anys després en el camí del dolor lluitant contra el mateix enemic.

El meu amic lleidatà E. Vallès arriba a considerar-los uns "personatges d'escassa força històrica, però de gran ressonància llegendària, i, diguem-ho també, pseudohistòrica".

Em sembla que no som prou rics de valors col·lectius per a fer rosegons d'aquest pa. Ens deixem dominar fàcilment per un excés de modestia, si no és per un voluntari desconeixement dels fets. No hauríem d'oblidar que amb Indíbil i Mandoni comença la història de les nostres terres, i els veiem aparèixer en les fonts autèntiques que han arribat fins a nosaltres: Polibi i Titus-Livi. El rei ilergeta i el seu germà són, indubtablement, unes figures històriques en la mateixa mesura que ho són els germans Publi i Gneus Escipió, el primer dels quals morí, probablement, a les mans d'Indíbil.

No tenim, malauradament, altres dades sobre els pobles ibers que les que ens han deixat l'ostatge grec que fou instructor dels Escipions i el cronista de Pàdua, però aquests dos testimonis són prou reconeguts perquè puguem donar als nostres herois la categoria i el relleu que mereixen. Sense por de caure en un xovinisme exagerat, podem veure els cabdills ilergetes organitzar la resistència dels habitants del país davant l'allau estrangera. Si més no, ens caldria reconèixer en ells el sentiment digne i heroic d'aixecar-se en armes per defensar la terra.

Indíbil era el rei dels ilergetes. Fou el títol que els pobles ibers donaren al jove Escipió, i que ell rebutjà. Les seves terres eren extenses i poblades. A ben segur que ni Numa ni Tarquí, els reis romans, no foren al seu temps ni més grans ni més poderosos. Si aquests reis haguessin mort, posem per cas, davant l'espasa d'algun altre invasor, qui se'n recordaria, avui?

Nosaltres, que hem dedicat dos llibres als germans Indíbil i Mandoni, hem pensat sempre en ells amb respecte i els hem considerat com les figures més glorioses dels temps antics. La nostra història comença amb llur sacrifici i llur exemple.

J. B. Xuriguera